

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr. 6

Desember 1942

40. årgang

Redigert av dr. agr. Aasuly Løddesøl.

MYRENE I ROMEDAL HERRED.

Av sekretær J. Heggelund Smith.

MYRINVENTERINGENE i Romedal herred er utført sommeren 1941 av Det norske myrselskap med bidrag av Landbruksdepartementet. Markarbeidet er for den overveiende del utført av forfatteren, en kortere tid assistert av landbrukskandidat Sigurd Hobæk. For øvrig har dr. Løddesøl, som leder av myrinventeringen, deltatt i flere befaringer.

På grunn av innskrenkninger i papirforbruket vil det bare bli trykt en ganske kort melding om de viktigste data som knytter seg til dette arbeide. I denne forbindelse kan nevnes at Romedal almenning som rekvirent har fått seg tilstilt de viktigste resultater av undersøkelsene for de myrer som ligger innen almenningens område, og mulige interesserte vil kunne få nærmere opplysninger om de enkelte myrer ved henvendelse til Det norske myrselskap.

Kartgrunnet ved undersøkelsene har vært oversiktskarter i målestokk 1:25 000 over Romedal og Egeberg almenninger. I Romedal bygd er for Starelvmyrenes vedkommende benyttet et tidligere opptatt kart i målestokk 1:10 000, mens det for de øvrige myrer er brukt N. G. O.'s kartkopier i målestokk 1:50 000. Myrreale refererer seg til de nevnte karter, i sistnevnte område er arealet bestemt ved skritting. På grunnlag av de foreliggende karter er det utarbeidet oversiktskarter over myrene i Romedal og Egeberg almenninger i mst. 1:25 000. Tilsvarende kart er utarbeidet over myrene i Starelvområdet i mst. 1:10 000. De øvrige myrer i Romedal bygd er lagt inn på et oversiktskart i mst. 1:50 000 som publiseres her i mst. 1:250 000.

Alle myrer er nummerert og oppført i tabell med angivelse av samlet areal, areal av de enkelte myrtyper, myrdybde m. v. For øvrig er arbeidet utført som ved tidligere myrinventeringer (ref. Medd. fra D. N. M. side 71—90, 1941).

Det er utskilt følgende 6 typer av myr innen det undersøkte område: Lyngrik mosemyr, grasrik mosemyr, grasmyr, krattmyr.

furuskogmyr og gran- og bjørkeskogmyr. Som tidligere er myrene klassifisert etter Holmsens system (N. G. U. nr. 99, 1923).

I tabell 1 er gitt en oversikt over samlet myrareal og hvorledes arealet fordeler seg på de forskjellige myrtyper i de enkelte deler av herredet. Som det ses, utgjør hele myrarealet ifølge våre undersøkelser 44,450 dekar. Herav ligger 18,920 dekar i Romedal almenning og 19,530 dekar i Egeberg almenning. Myrarealet i Romedal bygd, i alt 6000 dekar, fordeler seg med 3290 dekar på Starelvmyrene (hvorav dyrket 1718 dekar) og 2710 dekar på de øvrige myrer.

Hva arealet av de enkelte myrtyper angår, merker en seg at grasrik mosemyr er mest utbredt i almenningene, særlig i Egeberg almenning, hvor denne myrtype utgjør 77,7 % av samlet myrareal. I Romedal almenning inntar dessuten skogmyrene en betydelig del av myrarealet, mens gras- og krattmyrene er lite utbredt i begge almenninger. Arealet av ikke undersøkte småmyrer i almenningene er fordelt på de enkelte myrtyper i samme forhold som for de undersøkte myrer. I Romedal bygd viser det seg at furuskogmyrene opptar det største areal. Videre har gran- og bjørkeskogmyrene og grasmyrene en ganske stor utbredelse. Derimot finnes det lite mosemyrer i denne del av herredet. Det kan være grunn til å nevne at grasmyrene i alle deler av herredet overveiende er starrmyrer.

Av myrer som fortrinnsvis egner seg for dyrking er i alt utskilt 15,490 dekar. Arealets fordeling på de enkelte deler av herredet samt antall felter er meddelt nedenfor:

	Romedal almenning	Egeberg almenning	Romedal bygd	Romedal herred
Dyrkingsmyrer, dekar	5,830	6,340	3,320 ¹⁾	15,490
Dyrkingsfelter, antall	211	79	37	327
I % av myrarealet	30,8	32,4	77,5	36,2

Som dyrkingsmyrer er først og fremst regnet gras- og krattmyrene og de bedre typer av grasrik mosemyr. Dessuten inngår ikke lite skogmyr i dette areal, særlig i Romedal bygd.

Ikke få myrer som her er tatt med som dyrkingsmyrer er tidligere grøftet med tanke på å få skogen ut på myrene. En del, vesentlig grunne småmyrer som i og for seg er brukbare til dyrking, men som praktisk talt er gjengrodd med skog, er ikke tatt med i arealet.

I almenningene er de fleste dyrkingsmyrer små og ligger temmelig spredt, til dels omgitt av store myrstrekninger som er lite skikket for oppdyrking. Beliggenheten i forhold til veg vanskeliggjør utnyttelsen av flere myrer. På den annen side finnes det i begge almenninger større sammenhengende felter eller felter som ligger så nær hverandre at de kan utnyttes samlet.

¹⁾ Dyrka myr ved Starelv ikke medregnet.

Av dyrkingsmyrer i Romedal bygd må først og fremst nevnes de store Starelvmyrene, som overveiende er av god kvalitet, til dels slamblandet og med høgt askeinnhold. Av disse myrer er som tidligere nevnt dyrket ca. 1700 dekar, vesentlig siden Starelva ble senket i årene 1929—1936. En del av myrarealet er utparsellert til bureisningsbruk og som tilskuddsjord til eldre småbruk.

Også flere av de øvrige myrer i Romedal bygd er godt skikket til dyrking, og mange har heldig beliggenhet i forhold til veg.

Under befaringen ble det tatt ut i alt 55 prøver fra dyrkingsmyrene til analyse. Av plasshensyn vil bare middeltallene for de enkelte myrtyper bli tatt med her:

Myrtype	Antall prøver	Volumvekt (gram tørrestoff pr. l)	Aske %	N %	CaO %	Pr. dekar til 20 cm dyp	
						N kg	CaO kg
Grasmyr	10	152	15,9	2,421	0,746	712	198
Grasrik mosemyr	25	123	5,6	2,089	0,328	520	80
Lyngrik mosemyr	3	133	1,8	1,297	0,470	342	128
Bjørkeskogmyr	12	178	16,9	2,154	0,572	707	204
Furuskogmyr	2	134	5,2	2,155	1,125	574	294
Krattmyr	3	147	8,3	2,360	1,667	695	472

En vil ikke unnlate å gjøre merksam på at det av enkelte myrtyper er uttatt få prøver, og de oppførte middeltall gir derfor ikke sikre holdepunkter for en alminnelig bedømmelse av næringsinnholdet i disse myrtyper.

Det viser seg at grasrik mosemyr har den laveste volumvekt. Prøvene fra lyngrik mosemyr og furuskogmyr har noe høyre volumvekt, mens bjørkeskog-, gras- og krattmyrprøvene, som er best formolda, følger har den høyeste volumvekt. Prøvene fra lyngrik mosemyr viser meget lavt innhold av aske, og heller ikke grasrik mosemyr og furuskogmyr har høgt askeinnhold. Det forholdsvis høge askeinnhold i gras- og bjørkeskogmyrene skriver seg for en del fra prøver som er tatt fra myrer der er påvirket av flomvatn. Når unntas prøvene fra lyngrik mosemyr, ligger kvelstoffprosenten jevnt over forholdsvis høgt. Innholdet av kvelstoff utregnet i kg pr. dekar til 20 cm's dyp er avhengig av volumvekten, og følgelig ligger bjørkeskog-, gras- og krattmyrprøvene best an når det gjelder totalinnholdet. For disse myrtyper er kvelstoffinnholdet noenlunde bra. Kalkinnholdet er ujevnt. Særlig viser mosemyrene et lavt innhold av kalk, mens prøvene fra furuskogmyrene derimot har et påfallende høgt kalkinnhold. Dette høge middeltall skyldes at den ene av de to prøver skriver seg fra en furuskogmyr i Starelvområdet av mer enn alminnelig god kvalitet. Myra er forresten nå under oppdyrking. Krattmyrprøvene viser også høgt kalkinnhold, mens gras- og bjørkeskogmyrenes innhold av kalk kunne ønskes bedre. De fleste prøver var

Tabell 1.

Sammendrag av myrrealene

Myrtype	Romedal almenning				Egeberg almenning		
	Under- søkte myrer	Ikke under- søkte myrer ¹⁾	Sum		Under- søkte myrer	Ikke under- søkte myrer ¹⁾	Sum
	dekar	dekar	dekar	%	dekar	dekar	dekar
Lyngrik mosemyr	1,079	130	1,209	6,3	1,800	71	1,871
Grasrik mosemyr	7,578	772	8,350	44,4	14,678	501	15,179
Grasmyr	849	100	949	5,0	104	4	108
Krattmyr	236	25	261	1,3	132	5	137
Furuskogmyr	4,255	470	4,725	24,9	261	10	271
Gran- og bjørkeskogmyr	3,038	343	3,462	18,1	1,895	69	1,964
Dyrka myr og kanaler (gjelder bare Starelv- myrene)							
	17,080	1,840	18,920	100	18,870	660	19,530

sterkt sure med pH-verdi under 5,0. Bare 6 prøver kan betegnes som middels sure med pH-verdi fra 5,0 til 5,18.

Av brenntorvmyrer finnes det i alt vel 5500 dekar. Sammenstillingen nedenfor viser myrenes antall og fordeling innen herredet samt brenntorvmassene:

	Romedal almenning	Egeberg almenning	Romedal bygd	Romedal herred
Brenntorvfelter, antall	71	49	22	142
Areal brenntorvmyr, dekar	2,526	2,038	940	5,504
Kubikkmeter råtorv	5,207,300	3,933,800	2,164,700	11,305,800

Den samlede brenntorvmasse er beregnet til 11,305,800 m³ råtorv. Ved beregningen av kubikkmassen er det underste 20 cm torvlag ikke tatt med og heller ikke det øverste dårlig fortorvde lag. Dette torvlag varierer i alminnelighet mellom 0,3 og 0,5 m.

Alle brenntorvmyrer i de forskjellige deler av herredet er samlet i en tabellarisk oversikt med angivelse av samlet areal, tilnærmet areal brenntorvmyr samt kubikkmeter råtorv. Plassen tillater ikke å ta dette materiale med i denne oversikt.

Mange brenntorvmyrer er små, og enkelte inneholder mange stubber, så de vanskelig kan utnyttes ved maskintorvdrift. Til stikk-torvproduksjon kan de derimot komme på tale. På den annen side finnes flere store myrer som er vel skikket for maskintorvdrift, og

1) Under 20 dekar.

2) Dyrka myr ved Starelva ikke medregnet.

i Romedal herred.

%	Romedal bygd						Romedal herred	
	Starelvmyrene		Øvrige myrer		Sum		I alt	
	dekar	0/0 ²)	dekar	0/0	dekar	0/0 ²)	dekar	%
9,6	60	3,8	70	2,6	130	3,0	3,210	7,5
77,7	12	0,8	59	2,2	71	1,7	23,600	55,2
0,6	263	16,7	494	18,2	757	17,7	1,814	4,3
0,7	262	16,7	55	2,0	317	7,4	715	1,7
1,4	767	48,8	1,508	55,7	2,275	53,1	7,271	17,0
10,0	208	13,2	524	19,3	732	17,1	6,122	14,3
	1,718	—			1,718	—	1,718	—
100	3,290	100	2,710	100	6,000	100	44,450	100

alt i alt er det betydelige brenntorvmasser som kan utnyttes med rimelige omkostninger.

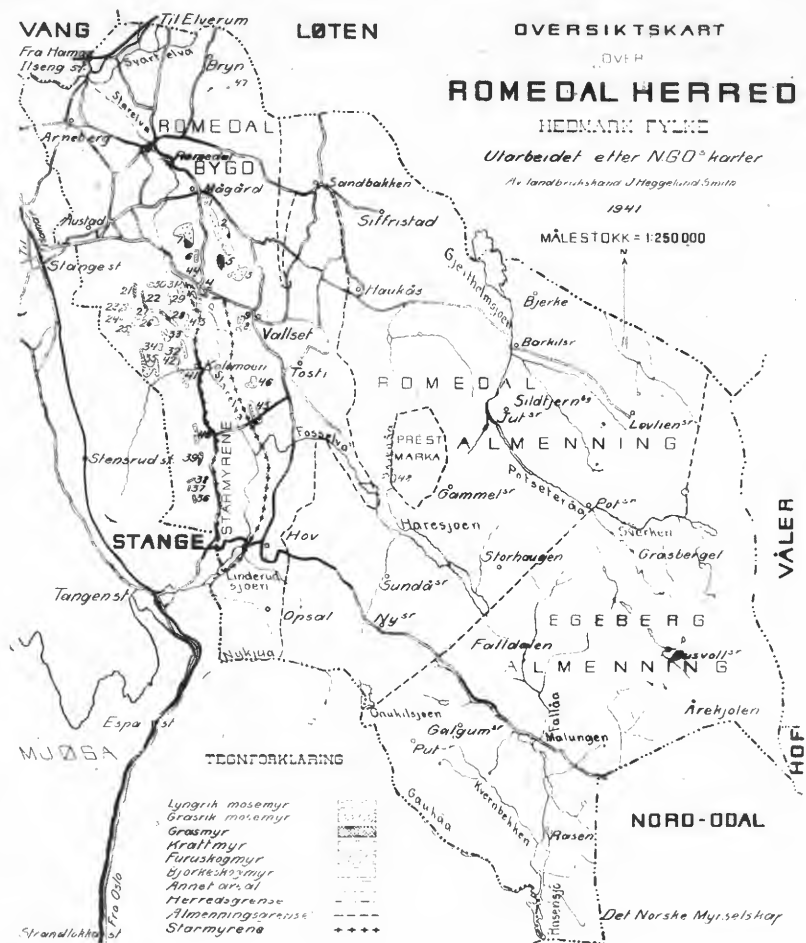
I Romedal herred er for tiden 4 brenntorvanlegg i drift, hvorav de 2 drives av Romedal almenning, 1 av Romedal almenning sammen med Romedal kommune og 1 av Stange almenning.

Nedenfor er meddelt middeltallene av analyser for i alt 35 brenntorvprøver:

Prøvene uttatt fra	Romedal almenning	Egeberg almenning	Romedal bygd	Romedal herred
Antall prøver	13	13	9	35
Volumvekt	465,8	498,8	595,6	511,2
Aske i vannfri torv, %	5,68	4,07	7,18	5,47
Brennverdi i kal. i vannfri torv	5,053	5,148	5,090	5,098
Brennverdi i kal. i torv torv med 25 % vann	3,461	3,486	3,453	3,468

Angående analyseresultatene er å merke at volumvekten gjennomgående kunne ønskes noe høyere. Askeinnholdet er jevnt over middels høgt for de fleste prøver fra almenningene. Derimot viser flere prøver fra Romedal bygd et forholdsvis høgt innhold av aske. Brennverdien er stort sett tilfredsstillende. Sammenholdsgraden er til dels mindre god eller dårlig, men flere prøver viser tilfredsstillende og delvis meget god sammenholdsgrad.

Det finnes også en del strøtorvmyrer innen herredet, men storparten av feltene er små og ligger temmelig spredt. I mange myrer

er dessuten strøtorvlaget av liten mektighet. Romedal almenning driver en torvstrøfabrikk på Sollimyra, men for øvrig er det for tiden ingen fabrikkmessig framstilling av torvstrø. En oversikt over antall felter, areal strøtorvmyr og samlet kubikkmeter råtorv er meddelt nedenfor:

	Romedal almenning	Egeberg almenning	Romedal bygd	Romedal herred
Strøtorvfelter, antall	43	27	5	75
Areal strøtorvmyr, dekar	1,109	639	51	1,799
Kubikkmeter råtorv	995,700	696,500	47,500	1,739,700

Også over strøtorvmyrene er utarbeidet en oversikt i tabellform: på tilsvarende måte som for brenntorvmyrene, som eventuelt vil kunne tilstilles interesserte.

Av strøtorv er tatt ut 17 prøver til analyse. Prøvenes vannoppsugningsevne, beregnet for torv med 20 % vann, varierer mellom 4,3 og 18,3 ganger torvas vekt. De fleste prøver viser lavere vannoppsugningsevne enn 10 og representerer således strøtorv av mindre god kvalitet.

Som det vil framgå av foranstående utgjør myrarealet i Romedal herred i alt 44,450 dekar. Herav ligger 38,450 dekar i Romedal og Egeberg almenninger, mens 6000 dekar ligger i Romedal bygd. Ingen myrer ligger høyere enn 600 m over havet, og den overveiende del ligger lavere enn 500 m over havet.

Når en unntar Starelvmyrene, hvorav vel 1700 dekar allerede er oppdyrket og hvor dyrkingsarbeidet fortsetter, er det vesentlig mindre myrområder som for tiden er under oppdyrking. I almenningene er en del myrer som ligger nærmest bygda dyrket i de senere år. Dette gjelder mindre områder som er utlagt til bureisingsbruk eller som er overlatt mindre bruk som tilskuddsjord.

I alt er utskilt 15,490 dekar myr som fortrinnsvis egner seg for dyrking. Av dette areal ligger 12,170 dekar i almenningene. En må imidlertid være merksam på at mange av disse myrer er små og ligger spredt så de av den grunn er vanskelige å nytte. Oppdyrking av flere større myrer er delvis et spørsmål om veg, men ettersom vegenettet i almenningene blir utbygget, vil stadig flere myrer kunne nyttes.

Både av hensyn til en rasjonell skogskjøtsel og utbyttet av husdyrproduksjonen vil antagelig spørsmålet om anlegg av kulturbeiter i almenningene melde seg med stadig større styrke. I denne forbindelse vil det sikkert bli aktuelt å kultivere større myrer til beite.

Spørsmålet om myrenes utnyttelse til skogproduksjon har ikke vært tatt med i denne undersøkelse, da dette er et spesielt skogbruksspørsmål. Som tidligere nevnt er mange myrer allerede grøftet med tanke på skogreising. Det er sannsynlig at dette arbeide vil bli fortsatt.

Hva brenntorv angår, er Romedal heldig stilt. Den samlede kubikmasse råtorv er beregnet til 11,305,800 m³. Mange myrer er imidlertid små og torv kvaliteten gjennomgående knapt middels god, men myrene danner allikevel en verdifull brenselreserve. Vegspørsmålet er dog i mange tilfelle en hindring for utnyttelsen av flere brenntorvmyrer.

Når det gjelder strøtorv er herredet ikke fullt så gunstig stilt. Samlet kubikmasse råtorv er beregnet til 1,739,700 m³, hvorav den alt overveiende del ligger i almenningene. Storparten av strøtorvmyrene er små og egner seg av den grunn ikke til fabrikkmessig framstilling av torvstrø. En flerhet av myrene vil derimot med fordel kunne nyttes av torvstrølag, selv om beliggenheten i forhold til veg i mange tilfelle er mindre gunstig.